

Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice

Tehnica de împâslire

SUPPORT DE CURS

Chișinău

2019

Suport de curs aprobat și recomandat pentru editare de Consiliul științific al Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice
Proces-verbal nr. 4 din 11.12.2018

Redactor științific: Stăvilă Tudor, doctor habilitat în studiul artelor.

Referenți:

Hubenco Teodora, doctor în pedagogie, conferențiar universitar, Facultatea de Arte Plastice, Decorative și Design.

Savițkaia Felicia, Lector universitar, șef Secție de Tapiserie, Facultatea de Arte Plastice, Decorative și Design

**Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții
Savițkaia-Baraghin Iarîna**

Tehnica de împâslire: Suport de curs/Savițkaia-Baraghin Iarîna, ; red. șt.: Stăvilă Tudor; Acad. de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Fac. de Arte Plastice, Decorative și Design, Secția tapiserie. – Chișinău: S.n., 2019 (Tipogr. „Primex-Com”). – 56 p.

Bibliogr.: p. 53-54 (18 tit.). – 8 ex.

ISBN 978-9975-110-72-3.

75/76.02(075.8)

S 29

* Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, 2019

© Savițkaia-Baraghin Iarîna, autor

* Stăvilă Tudor, redactor științific

Imagine copertă- Savițkaia-Baraghin Iarîna, *Portret*, 2016

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova

Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice

Facultatea de Arte Plastice, Decorative și Design

Secția de Tapiserie

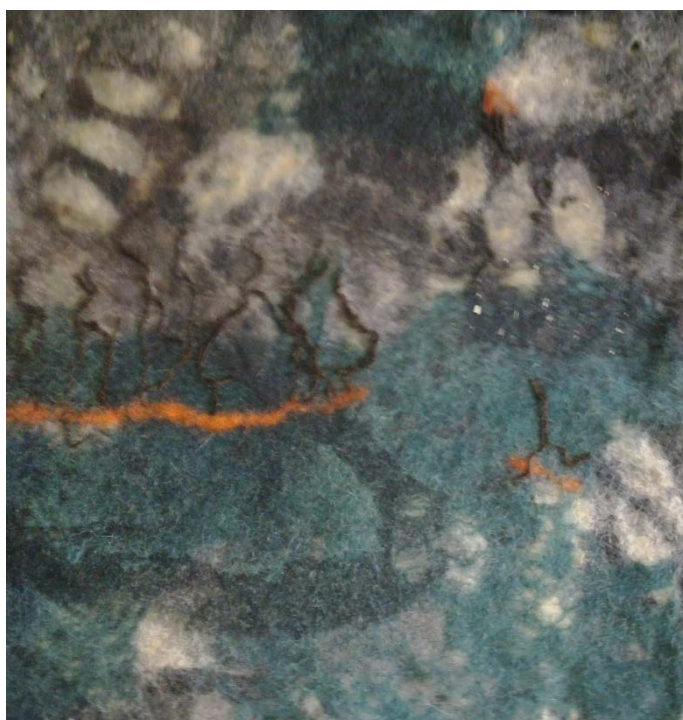
Codul și denumirea domeniului general de studiu: 021- Arte

Codul și denumirea domeniului de formare profesională: 0214 Arte decorative

Codul și denumirea specialității: 0214.1 Arte decorative aplicate (Tapiserie)

Tehnica de împâslire

SUPPORT DE CURS

Autor: Savițkaia-Baraghin Iarîna, doctor în studiul artelor și
culturologie, conferențiar universitar

Cuprins:

Preliminarii	3
Capitolul 1. Istoria tehnicii de împâslire	8
Capitolul 2. Tehnica de împâslire a lânii	16
2.1 Tehnica împâslirii la ud	16
2.2. Tehnica împâslirii uscate.....	45
2.3. Materiale și ustensile folosite în procesul de împâslire	46
Întrebări și subiecte de problematizare	50
Teme-sarcini pentru lucrul practic și lucrul individual	50
Concluzie	52
Bibliografie selectivă.....	53

Preliminarii

În timpul de față, învățământul artistic, în Republica Moldova, constituie una dintre prioritățile politicii de stat în domeniul învățământului în general și este orientat spre păstrarea și conservarea patrimoniului cultural al țării și spre crearea condițiilor pentru dezvoltarea ei ulterioară. Importanța suportului de curs *Tehnica de împâslire* este determinată de valoarea artistico-practică crescândă a acestei tehnici, de popularitatea ei sporită în mediul artistic, precum și de lipsa unor elaborări metodice la acest capitol în învățământul artistic de la noi.

Suportul de curs va ajuta studenții la formarea competențelor prin utilizarea tehnicilor de împâslire în creații plastice proprii. Studentul trebuie să se orienteze bine în problemele ce țin de metodică creării lucrărilor textile în tehnica împâslirii.

Actualitatea suportului de curs

Valoarea metodică a temei prezentate în acest suport de curs constă în faptul că în el sunt expuse informații despre *Tehnica de împâslire*, referințe importante la materialele necesare pentru realizarea acestei tehnici și recomandări tehnologice pentru procedeele de împâslire.

Scopul acestui suport de curs constă în familiarizarea studenților cu metodele tehnologice aplicate la executarea lucrărilor textile în această tehnică. Suportul de curs la unitatea de curs *Tehnici textile și Tehnologia* va ajuta studenții să creeze și să cultive frumosul în viață.

Problema științifică soluționată: importanța și actualitatea cercetărilor rezidă în prezentarea practico-aplicativă a informațiilor la tema *Tehnica împâslirii* în calitate de gen original al artelor textile.

Problema științifică constă în următoarele:

- este stabilit programul minim de cunoștințe teoretice, dexterități și abilități ale studenților, necesare pentru procesul de însușire a tehnicilor de împâslire;

- sunt elaborate teme-sarcini care urmăresc însușirea eficientă a tehnicilor de împâslire.

Activitatea practică la tema *Tehnica împâslirii* se bazează pe aplicarea cunoștințelor teoretice obținute la unitatea de curs *Tehnologia*. Principala condiție, pentru obținerea succeselor profesionale, în devenirea specialistului, este studierea sistematică și consecventă a teoriei în domeniul artelor plastice și decorative. Numai bazându-se pe cunoștințe teoretice ample în studiul profesional, studentul poate să aibă succese în dezvoltarea abilităților și măiestriei profesionale și în creație. Formarea competențelor generale și specifice presupune însușirea terminologiei de specialitate, înțelegerea ei, aprecierea autenticului în arta plastică, arta decorativă și creația populară.

Structura suportului de curs

În *Preliminarii* se descrie importanța suportului de curs și actualitatea acestuia. Aici sunt prezentate scopul, problema științifică soluționată, raționalitatea temei abordate, activitatea practică, obiectivele generale, finalitățile cursului, metodele de transmitere a cunoștințelor și modalitățile de evaluare.

În primul capitol, *Istoria tehnicii de împâslire*, se realizează o succintă prezentare a evoluției tehnicii analizate, precum și descrierea celei mai vechi păsle.

În al doilea capitol, *Tehnica de împâslire a lânii*, se descriu două tehnici moderne de împâslire și de decorare a produselor din pâslă și fetru – împâslirea la ud și împâslirea uscată –, sub formă de recomandări metodice, se indică materialele și ustensilele folosite în procesul de împâslire.

Împâslirea la ud este o tehnică manuală tradițională de confecționare a pâslei, în care lâna interacționează cu apa și soluția de săpun. Împâslirea fibrelor de lână are loc sub influența apei fierbinți sau a aburului și a substanțelor alcaline. Această tehnică permite crearea atât a unor elemente decorative plane, cât și a articolelor volumetrice.

Tehnica împâslirii uscate – filțarea, sau împâslirea cu acul – constă în confecționarea articolelor din lână cu ajutorul unor ace speciale. La pătrunderea acestor ace în lână, fibrele se aglomerează printre straturi. În felul acesta, se produce procesul de împâslire. Această tehnică este aplicată la confecționarea suvenirelor, jucăriilor cu carcasă sau fără ea.

Materiale și ustensile folosite în procesul de împâslire, conține informații despre materialele și ustensilele care sunt folosite în procesul de împâslire.

Suportul de curs conține întrebări și subiecte de problematizare, însoțite de teme-sarcini pentru lucrul practic și lucrul individual.

Compartimentul *Concluzie* conține o sinteză a obiectivelor de realizare a lucrărilor în tehnica împâslirii.

Finalul expunerii cursului este suplimentat cu o *Bibliografie selectivă*. Suportul de curs include reproduceri ale lucrărilor realizate de studenți și profesori de la Secția de Tapiserie, precum și lucrări ale pictorilor din Moldova și din alte țări.

Raționalitatea temei abordate

Abilitățile și cunoștințele obținute în procesul realizării sarcinilor de studii la disciplina *Tehnici textile* formează măiestria profesională, dezvoltă individualitatea creativă a studentului. Lucrul în tehnica împâslirii va permite formarea și dezvoltarea la studenți a abilităților de mânăuire a diferitor mijloace de expresie plastică.

Valoarea aplicativă rezultă din importanța și interesul pe care-l prezintă lucrarea în calitate de suport didactic, teoretic și practic, în cadrul instituțiilor de învățământ universitar artistic din Republica Moldova, la specialitățile *Arte decorative aplicate* și *Design vestimentar*.

Activitatea practică

Este necesar să menționăm că posedarea procedeelelor și posibilităților tehnicii împâslirii îi ajută pe studenți să însușească nu doar tehnicile de lucru, ci și să rezolve un șir de probleme, printre care se regăsesc:

- soluționările compoziționale;
- dezvoltarea capacităților creative.

Pentru o organizare eficientă a procesului de instruire, este necesar ca studentul să fie interesat de acest lucru. Astfel, se recomandă să fie realizate mai multe activități, printre care menționăm:

- master-class;
- vizionarea și analiza sarcinilor realizate;
- vizitarea muzeelor și expozițiilor;
- organizarea expozițiilor studențești, cu prezentarea lucrărilor de studii.

Toate acestea extind cercul de interese al studenților, îmbunătățesc calitatea lucrărilor realizate, cultivă dragostea pentru artă, ceea ce, în ultimă instanță, activează munca de creație a studenților.

Complexitatea și caracterul sarcinilor, timpul rezervat executării lor sunt determinate de curriculumul la disciplină, profesorul având dreptul de a le modifica în limita sarcinilor didactice și a numărului de ore rezervate pentru unitatea de curs *Tehnici textile*.

Obiectivele unității de învățare:

- să cunoască istoria tehnicii de împâslire;
- să utilizeze în mod creativ tehnicile de împâslire;

- să valorifice procesele intelectuale de analiză și sinteză;
- să argumenteze imaginea artistică creată;
- să dezvolte gândirea artistică, imaginația, inventivitatea și creativitatea;
- să analizeze lucrări de artă plastică, artă decorativă, identificând mesajul lor artistic;
- să execute lucrări în tehnica de împâslire.

Finalitățile cursului:

- să aplice creativ tehnicile de împâslire;
- să evalueze și să-și autoevalueze lucrările;
- să creeze lucrări în tehnica de împâslire.

Strategii didactice

Competențele vor fi formate la studenți prin strategii și tehnologii didactice moderne, care vor include diverse forme, procedee și metode. Activitățile didactice vor avea caracter formativ și vor include metode activ-participative.

Modalități de evaluare.

Evaluarea, în calitate de proces, urmărește progresul studentului la nivel de formare a competențelor profesionale în domeniul artelor. Activitatea studentului este analizată și evaluată individual sau colectiv, prin vizionări, sub formă de expoziție.

Termeni-cheie: lâna, tehnica de împâslire, pâslă, tehnica împâslirii la ud, tehnica împâslirii cu acul.

Capitolul 1. Istoria tehnicii de împâslire

Împâslirea este una din cele mai vechi tehnici de creare a celor mai superbe țesături. Capacitatea lânii de a se împâsli este cunoscută de oameni din cele mai vechi timpuri. Conform explorărilor arheologice, primele articole împâslite au apărut cu opt mii de ani în urmă. Cel mai cunoscut mit despre covorul din pâslă se referă la Arca lui Noe. Se spune că atunci când Noe a coborât din Arcă pe pământ, s-a dovedit că oile, în timpul călătoriei, năpârleau, iar lâna era frământată de ele cu picioarele și în acest mod a apărut primul covor din pâslă.

Există mai multe teorii referitoare la apariția păslei. Conform uneia dintre ele, pâsla a apărut întâmplător, când lâna s-a bătut în procesul de utilizare îndelungată. Acest lucru a avut loc aproximativ în mileniul VI d.H.

Nu se știe exact când a luat naștere procesul de împâslire, dar este evident faptul că pâsla a fost creată de către oameni înainte de apariția țesutului. Interesul față de acest material unic este confirmat de nenumărate simpozioane și conferințe consacrate păslei, convocate în diverse țări.

Din cele mai vechi timpuri, oamenii se protejau iarna de frig cu blănuri de fiare sălbatică. Cu timpul însă, ei au înțeles că în acest scop poate fi utilizată și lâna tunsă de pe animale, care, fiind prelucrată într-un anumit mod și bătută în formă de pânză, poate servi la confecționarea hainelor și încălțăminte. Așa a luat naștere prima pâslă, apoi din lâna de oaie a început să fie confecționată și încălțăminte, care așa și se numește – *pâsle*.

Articolele din lâna de oaie protejează minunat corpul uman de temperatura externă, asigurând o microclimă confortabilă. Pâsla era utilizată chiar și la tratarea unor maladii reumatice. Tendințele contemporane în materie de vestimentație curativă confirmă perspectivele largi pe care le oferă pâsla în acest domeniu.

Artefactele descoperite în curganele (gorganele) din Munții Altai constituie primele confirmări ale însușirii de către oameni a tehnicii de împâslire. Aici s-a descoperit *Covorul Fermecat* (Figura 1.1.), cu imaginea Zânei Cerului la ceremonia de investire a Șcitului Regal. Acest covor *de rugă* prezintă cea mai importantă scenă figurativă antică și este un *unicat universal*, scrie prof. Olimpia Cotan-Prună.

Fig. 1.1 Covorul pe păslă din Kurganul nr. 2 de la Pazîrîk

Specială este și vestimentația celor două personaje străvechi de pe *covorul fermecat* de la Pazîrîk. Marea Zână a șciților întâmpină Cavalerul Regal scitic pe tronul special, asortat cu veșmintele sacre. Poartă o rochia galbenă, cu un șorț albastru – *patrafir specific Zamolselor* –, purtat și de preoții ortodocși, tivit cu triunghiuri cu laturile dublate, ce trece de capul acesteia și acoperă umerii și spatele rochiei galbene, ca și tronul zânei. La mâneci, lângă palme și în jurul gâtului, rochia albastră se încheie etanș cu bentițe negre-verzui, indicând sacralitatea și decența. Pe capul maiestuos este

prezentă coroana cu triunghiuri echilaterale cu vârfurile spre Cer, indicând rangul de Zână a Cerului, ce susține cu mâna dreaptă *Arborele cosmic* al vieții, cu tulpina și ramurile roșii, pline de lalele roșii, galbene și albastre, săgeți de mărimi diferite, printre care una este ancorată de Tronul Zeiesc și indică viața cu rădăcinile în *Tina lui Adam Klisi*. Mâna stângă susține ideea binecuvântării *Șcitului Regal*, ce coboară cu o eleganță de balerin de pe calul roib, surprins de maestrul țesător drept mare căpetenie, cu rolul de a supraveghea cea mai întinsă zonă de pe Pământ, de la Oceanul Atlantic până la Oceanul Pacific.

Costumul cavalerului șcit este specific ceremoniei în fața Marii Zâne, nelipsită de la astfel de evenimente, și e compus din tunică albastră, elegant lucrată, despică de la mijloc. El coboară desculț pe *covorul de investire la rugăciunea sacră*. Șaua rulează pe crupa calului ca pe niște roțițe. Calul este semeț, cu frâiele ancorate de căpăstru și se termină meandric pe coadă. Chipul său este plin de optimismul tinereții și siguranței în forțele sale.

Marea Zână este regină Zamolsă. Are pe cap coroana unicat și îl întâmpină pe Cavalerul-regal cu un zâmbet generos și plin de lumină sacră, stând pe tronul unicat, ținând cu mâna stângă, de lângă inimă, un special Arbore Cosmic al Vieții, cu flori, săgeți pe ramurile puternice, în culorile specifice Cerului și Pământului: roșu, galben și albastru, pe tulpina neagră indicând natura metalică, un adevăr înrădăcinat în Carpații multimilenari. Acest covor *unicat* este mărginit cu *florile pământului* în câte șase pătrățele, în aceleași culori ca și cele din *Arborele cosmic*. Veșmintele sunt și ele în aceleași culori pentru ambele personalități, indicând rangul și eleganța, atât de speciale, lăsate de iluștrii noștri strămoși. Tunica acestui cavaler are pe linia de încheiere același tip de bentiță sacră care se află pe rochia Zânei Cerului. Cavalerul are o eșarfă galbenă, cu cerculețe albastre, ce îi flutură pe spate, deasupra calului venit în viteză, cu eforturi controlate de oprire. Pe cap, poartă o *tichie* ce adună părul ca o creastă din frunte spre ceafă, etalând fața plină de

lumină pentru acest eveniment unic, ce poartă o răspundere colosală pentru existența maiestuosului neam șcitic, neam sedentar, care a lăsat omenirii *Ceramica Cutienilor (de Cucuteni)*, mai valoroasă decât aurul, dar și cele mai mari cantități din acest metal prețios din întreaga lume.

Citind această imagine țesută pe *covorul de rugă*, aflăm mai multă istorie decât învățăm la școală, o istorie reală, ce nu ocolește istoria europeană a Hiperboreilor sacri carpatini, scrie prof. Olimpia Cotan-Prună.

Istoricul grec Herodot îi descria pe sciți ca purtând coifuri din material de pâslă, caftane scurte, pantaloni largi din pâslă și trăind în corturi de pâslă. O importanță la fel de mare a avut-o pâsla și pentru un alt popor înrudit cu sciții – Hsiung, care locuiau pe teritoriul Mongoliei contemporane. În tumulii elitelor acestui popor a fost găsită pâslă datând cu o perioadă mult mai târzie – secolele II-I î.H.

Ulterior, tradiția de împâslire a lânii a fost preluată de multe alte popoare turcice din Asia Centrală: de kazahi, tuvini, altaieni, tibetani.

Maniera Hsiung de împâslire a lânii a avut un areal larg de răspândire, ajungând până în Caucazul de Nord. De menționat că la popoarele din Asia Mijlocie, de exemplu, la kazahi, bărbații se ocupau cu confecționarea pânzelor de pâslă care acopereau corturile. Ei tăvăleau prin câmp suluri de lână, prinse de șa. Or, pentru un proces atât de complicat, cum este împâslirea lânii, erau necesare anumite dexterități profesionale, dar și suficientă forță fizică.

Tehnica împâslirii rămânea *neschimbată*, dar la fiecare popor avea particularități etnice. Aici, putem menționa metoda arhaică de matlasare a pânzei de pâslă cu ațe din ligamente și metoda de încorporare a decorului, tradițională pentru zona iraniano-anatolică, începând cu secolul III î.H. și până în zilele noastre, procedeele de aplicare a motivelor din stofe mai subțiri, cusute pe pânza de pâslă, preluate din tradițiile Pasyryk și Hsiung, metodele tradiționale de aplicare a păslei fine pe pânza de pâslă, mozaicul (incrustarea

cu pâslă), preluat de la kumîci, și un procedeu compozițional întâlnit foarte rar – brodarea cu ață de lână colorată de pânză de pâslă albă. Toate aceste tehnici de ornamentare a pâsliei le erau cunoscute femeilor din Caucazul de Nord, unele fiind practicate mai des, altele – de la caz la caz.

Primele pânze de pâslă erau confecționate din lână nevopsită. Apoi, pentru confecționarea pâslei, se folosea lână vopsită cu coloranți naturali. Culorile trebuia să armonizeze între ele și să fie rezistente la factorii atmosferici și la spălare, de aceea procesului de vopsire i se acorda o atenție deosebită. Pentru vopsire erau folosite plante de anumite specii, culori, adunate în anumite locuri și perioade de timp. Meșterii populari reușeau să obțină o paletă largă de culori. Astfel, culoarea verde era obținută din frunzele de nuc, iar griul – din fasole; culoarea roz se căpăta din macul de câmp și din rămurele de prun, culoarea galbenă – din coajă de ceapă. Mai târziu, s-a reușit a obține și alte îmbinări de culori prin diverse metode – vopsirea stratificată, amestec etc.

Pentru obținerea lînei pentru împîslire este necesar de a urma un process tehnologic riguros. Oile se tundeau cu foarfecile de tuns oile (lucrate de fierarii satelor), pe la sfârșitul lunii mai, înainte de a urca la munte sus. Lâna se băga în saci mari din cânepă, numiți arări și era depozitată în gospodărie până în luna iulie. După prima coasă a fânului, lâna era muiată, mai întâi, într-un ciubăr, în apă fierbinte ca să iasă usucul din ea, apoi era dusă la o apă curgătoare și clătită în coșuri de nuiele, adusă acasă și pusă pe gard să se usuce. După ce se usca bine, lâna era pusă în saci și păstrată în podul casei până toamna târziu, când, după recoltarea produselor agricole începeau operațiunile de prelucrare.

Lâna este un conglomerat eterogen de grăsimi (amestec de ceruri, acizi grași, alcooli superiori), impurități celulozice, secreții ale glandelor sudoripare, murdărie antrenată de blana animalului în timpul creșterii și fibre.

Operația de spălare este destinată îndepărtării de pe lâna brută a materiilor de origine animală (excremente, grăsimi, suint) și minerale (pământ, nisip, praf). Spălarea este o operație delicată care trebuie respectată întocmai pentru a nu compromite fibra de lână în operațiile ulterioare de prelucrare a ei. Trebuie evitată împâslirea ei, dacă este grasă, prea uscată sau prea umedă. Spălarea se efectuează într-o coloană de spălare. Apa folosită trebuie să fie curată, titrul hidrometric al său trebuie să fie 0. El se obține prin trecerea apei printr-o stație de epurare care reține sărurile de calciu și magneziu. pH-ul trebuie menținut la 7 cu ajutorul carbonatului de sodiu. Detergenții folosiți vor fi de origine sintetică, de ex. condensate de oxid de etilenă (octil sau nonil fenoli, etc.). Spălarea lânii se desfășoară în etape: depozitarea baloturilor de lână de diferite proveniențe și deci de diverse calități; formare de loturi; relaxarea fibrelor; expertiza baloților; o eventuală dezîmpâslire; desfacerea balotului; spălare în coloană; uscare. Spălarea lânii brute se poate realiza preindustrial (spălarea în râu a lânii tunse sau netunse) și industrial fie în mediu apos (spălarea clasică în mediu alcalin, spălarea în mediu neutru, spălarea izoelectrică, spălarea în mediu slab alcalin) fie în solvenți organici

Prima fază după spălat este *scărmănatul* pentru obținerea caierului; se făcea în casă, de către femei cu piepteneii din lemn de fag cu dinți de fier. Odată cu introducerea mașinilor de dărăcit la începutul secolului XX, lâna „se ducea la mașini” (Figura 1.2 a, b, c), se dădea mai întâi la droabăn, apoi la darac, de unde, trecută prin valțuri, ieșea caierul. În casă se mai scărmăna cu piepteneii doar lâna folosită în gospodărie pentru mănuși, ciorapi, fulare.

Concomitent cu evoluția umanității s-a dezvoltat și arta legată de împâslirea lânii. Au apărut primele ateliere specializate. În secolul al XVI-lea au fost confecționate primele articole din pâslă, care avea o anumită formă – încălțăminte și pălării.

Figura 1.2a

Figura 1.2b

Figura 1.2c

Popoarele slave au confecționat pâslă tradițională dintr-un alt material – semipâsla. Un exemplu clasic de acest material este postavul, din care din cele mai vechi timpuri se cos haine groase. Se confecționau paltoane și pantaloni din lână împâslită. Aceste haine erau purtate deasupra celorlalte, protejând de ploaie, vânt, soare.

Aproximativ pe la sfârșitul secolului al XIX-lea – începutul secolului XX au apărut primele prese, care permiteau producerea pâslei în cantități industriale. Lâna era împâslită prin rulare și cu ajutorul unor ace speciale cu ghimpi, care încâlceau firele de lână. Datorită mecanizării, procesul de împâslire a devenit mult mai ușor și mai simplu, fiind posibilă și utilizarea fibrelor artificiale.

În prezent, este exploatată pe larg capacitatea lânii de a lua diverse forme. Lâna este folosită de mai mulți pictori din domeniul artelor decorative ca mijloc de expresie plastică. În Moldova lucrări în tehnica de împâslire au fost prezentate pentru prima oară în sălile expoziționale, la începutul anilor 2000, de artistul textilist Savițkaia Felicia, lucrările căreia s-au manifestat prin vaste realizări sintactice și tehnologice, emanând o expresivă originalitate.

Capitolul 2. Tehnica de împâslire a lânii

Împâslirea lânii (din engl. *felt* – „pâslă, fetru, împâslire”) este o tehnică aparte a lucrului manual, în procesul căreia, din lâna pentru împâslire, este realizat un desen pe stofă sau fetru, obiecte volumetrice – jucării, panouri, diverse elemente decorative, articole vestimentare sau accesorii. Se cunosc două tehnici de împâslire a lânii: împâslirea la ud și împâslirea uscată.

Împâslirea uscată constă în străpungerea lânii cu un ac special cu ghimpi (ac de fetruit), până când aceasta se îndesește, se bate. În timpul acestui proces, firele de lâna se încălcesc între ele, formând un material compact și omogen. Împâslirea uscată se aplică la confecționarea articolelor volumetrice – jucării, bijuterii, diverse figurine, păpuși de autor –, precum și la realizarea desenelor și ornamentelor pe pâslă, fetru și pe obiecte artizanale, care au fost împâslite în prealabil.

Împâslirea la ud se efectuează cu ajutorul unei soluții speciale sau al unei soluții de săpun. Mai întâi, produsul din lâna este întins pe o suprafață plată, umezită cu soluție, și se împâslește prin frecare. Împâslirea la ud este bine-venită la confecționarea panourilor, vestimentației, diverselor pânze, altfel spus, a obiectelor cu formă plată.

2.1. Tehnica împâslirii la ud

Descrierea etapelor tehnicii de împâslire la ud le va ajuta începătorilor să pătrundă în esență acestui proces.

Vom avea nevoie de lâna netoarsă, folie cu bule, un șervețel de bambus sau țesătură de prelată, fatin, săpun, apă caldă.

Desprindem din banda de lâna smocuri egale cu lungimea de 8 cm (Figura 2.1).

Fig. 2.1 Țesătura de prelată pe folia cu bule

Le întindem pe folia cu bule sau pe țesătura de prelată în aceeași direcție, cu capetele puțin suprapuse. Se așază cel puțin trei-patru straturi.

Fiecare strat trebuie să aibă fibrele orientate transversal pe cel anterior, pe care se suprapune.

Ultimul strat poate conține desenul format din fire de ață, bucăți de lână etc (Figura 2.2, 2.3).

Fig. 2.2 Lâna aranjată cu desen

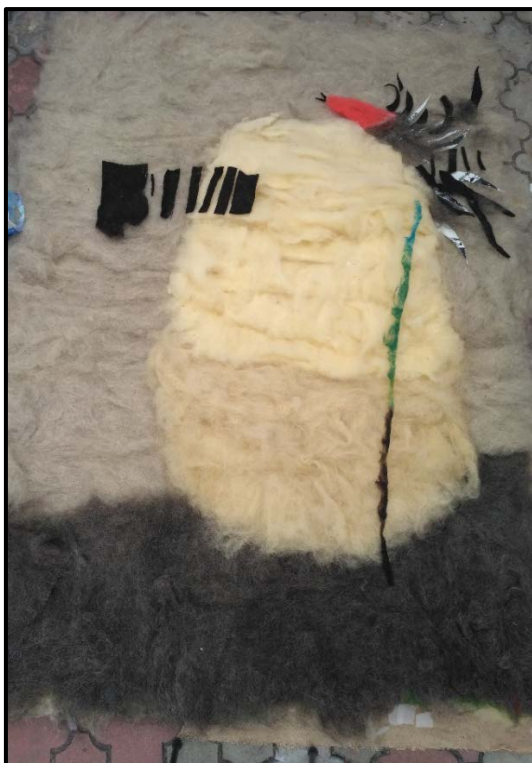

Fig. 2.3 Lâna aranjată cu desen

Pregătim soluția de săpun: dizolvăm în apă caldă săpunul (există un săpun special pentru acest procedeu, care nu afectează pielea mâinilor, dar poate fi utilizat și săpun pentru copii, săpun lichid sau chiar soluție pentru vase). Umezim cu soluție lâna pregătită și o acoperim cu o plasă sau cu o peliculă cu bule (Figura 2.4).

Fig. 2.4 Împregnarea lânii cu soluție de săpun

Netezim ușor cu mâna, cu mișcări circulare, în toate direcțiile, apăsând treptat din ce în ce mai tare. Finalizăm această etapă atunci când firele răzlețe vor înceta să se desprindă de pânză.

Așezăm produsul, împreună cu folia, pe șervețelul de bambus (dacă este pusă de la început pe țesătura de prelată, șervețelul de bambus nu este necesar) și îl rulăm într-un sul compact, strâns (Figura 2.5).

Fig. 2.5 Procesul de rulare a pâslei în cadrul Simpozionului Internațional Art Camp Cucuteni 2018

Învelim toată construcția într-un prosop, pentru a îndepărta surplusul de umiditate. Rostogolim sulul încolo-încoace de vreo sută de ori, apoi desfășurăm sulul, întoarcem pânza sub un unghi de 90 de grade și iarăși rulăm un sul (Figura 2.7).

Pe parcursul acestei proceduri, pânza se va micșora cu 25-30%. Produsul gata îl clătim în apă caldă, îl strângem puțin între palme, fără a-l stoarce, și îl punem la uscat (Figura 2.8).

Fig. 2.6 Procesul de tăvălire (împâslire) a lucrării în cadrul Simpozionului Internațional Art Camp Cucuteni 2018, (Savițkaia-Baraghin Iarîna dr., conf.univ. împreună cu Nimet Keser prof. univ. de la Universitatea de Arte Cukurova din Turcia), 2018

Fig. 2.7 Lucrarea gata împâslită

Fig. 2.8 Savițkaia-Baraghin Iarîna, *Cuib*, 2017

În așa mod sunt confecționate covoare, tablouri, haine, poșete, bijuterii și accesorii. (Figura 2.9 până la Figura 2.29)

Fig. 2.9 Savički Dmitri, *Srijelii*, 2012

Fig. 2.10 Savițkaia-Baraghin Iarîna, *Cuib 2*, 2015

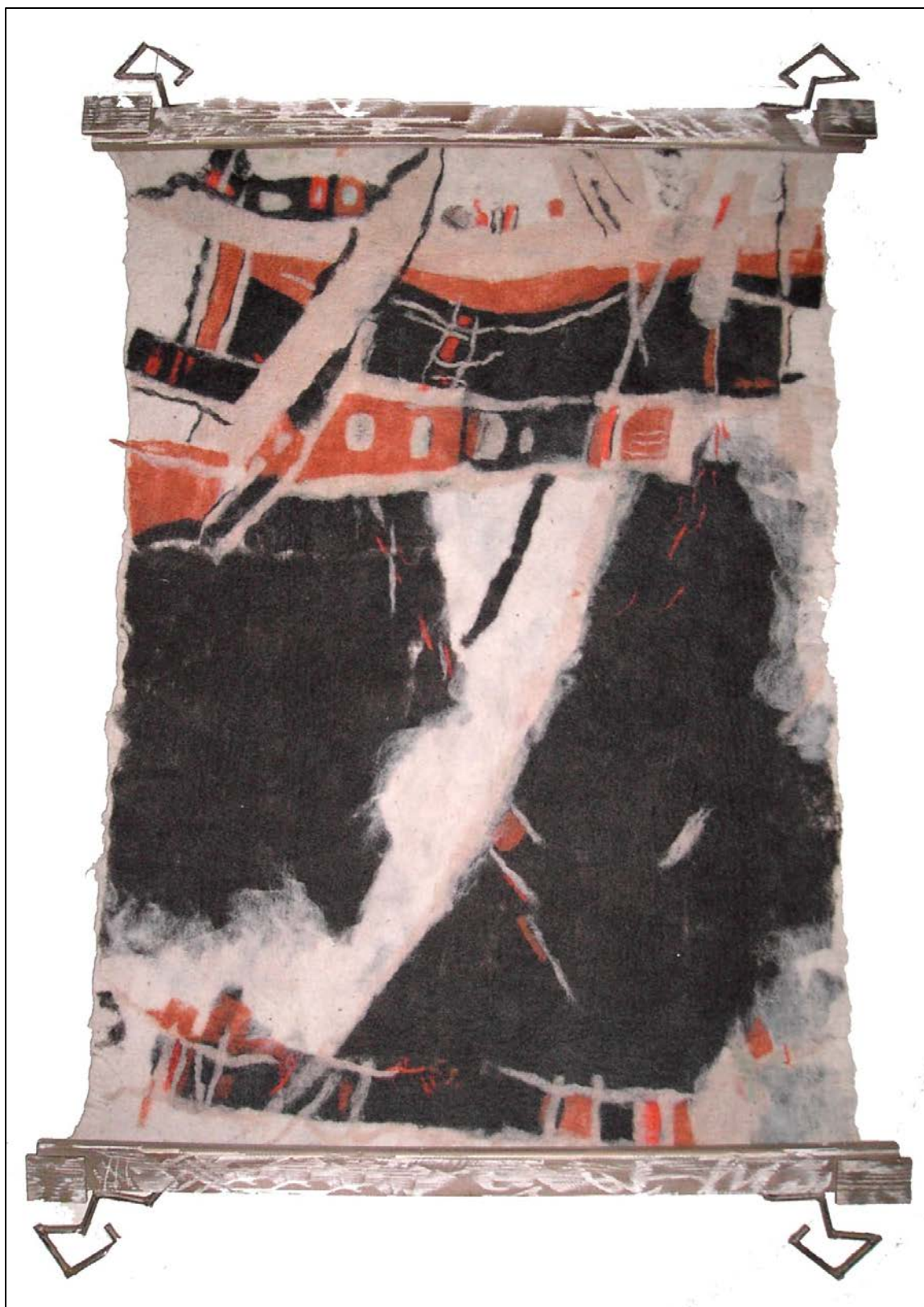

Fig. 2.11 Savițkaia-Baraghin Iarîna, *Compoziție*, 2010

Fig. 2.12 Savițkaia-Baraghin Iarîna, *Compoziție 2*, 2010

Fig. 2.13 Savițkaia-Baraghin Iarına, *Compoziție 3*, 2010

Fig. 2.14 Savițkaia-Baraghin Iarîna, *Compoziție 4*, 2010

Fig. 2.15 Savițkaia-Baraghin Iarîna, *Compoziție 5*, 2010

Fig. 2.16 Savițkaia-Baraghin Iarīna, *Amprente*, 2011

Fig. 2.17 Savițkaia Felicia , *Câmp și păsări*, 2010

Fig. 2.18 Savițkaia Felicia , *Cîmp*, 2010

Fig. 2.19 Savițkaia-Baraghin Iarîna, *Simfonie*, 2016

Fig. 2.20 Savițkaia-Baraghin Iarîna, *Anotimpuri*, 2014

Fig. 2.21 Savițkaia-Baraghin Iarîna, *Cântarea cocoșului*, 2014

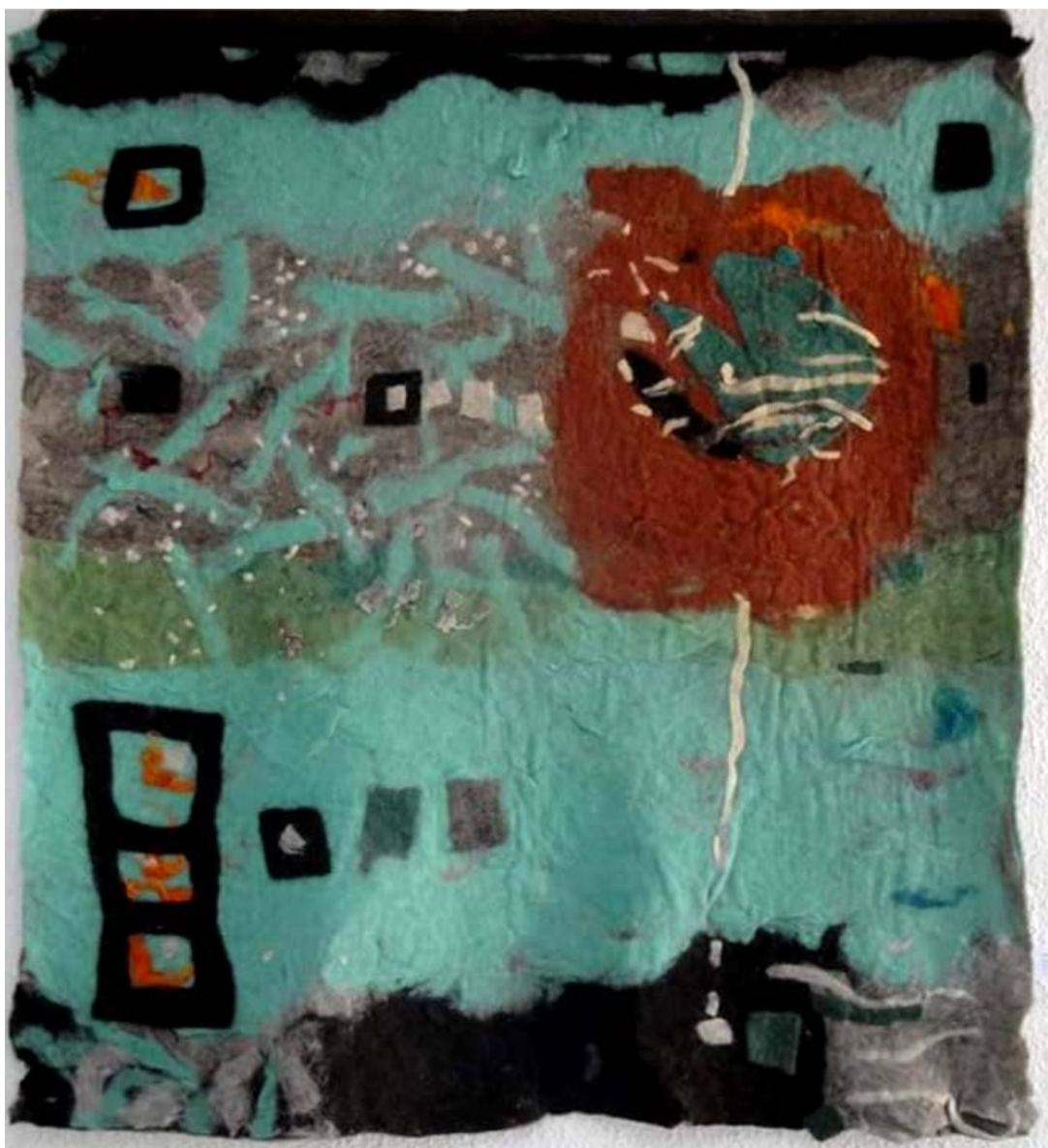

Fig. 2.22 Savițkaia-Baraghin Iarîna, *Visul pisicii*, 2018

Fig. 2.23 Savičkaia-Baraghin Iarîna, *Dialog*, 2016

Fig. 2.24 Savičkaia-Baraghin Iarîna, *Noiembre*, 2015

Fig. 2.25 Savițkaia-Baraghin Iarîna, *Amintiri*, 2012

Fig. 2.26 Savițkaia-Baraghin Iarîna, *Plex*, 2014

Fig. 2.27 Savițkaia-Baraghin Iarîna, *Câmp*, 2018

Fig. 2.28 Savițkaia-Baraghin Iarîna, *Câmp*, tehnică mixtă, 2018

Fig.2.29 Childescu Oxana, lucrare de licență, conducător artistic Savițkaia-Baraghin Iarîna, 2009.

Fig. 2.30 Geantă din lână împâslită, student, secția de Tapiserie, conducător Savițkaia-Baraghin Iarîna

Împâslirea în mașina de spălat. Este și această o tehnică de împâslire la ud, care aproape că nu necesită muncă manuală. Obiectele volumetrice se acoperă cu lână, se fixează cu o bucată de capron și se pun în mașina de spălat. (Figura 2.31)

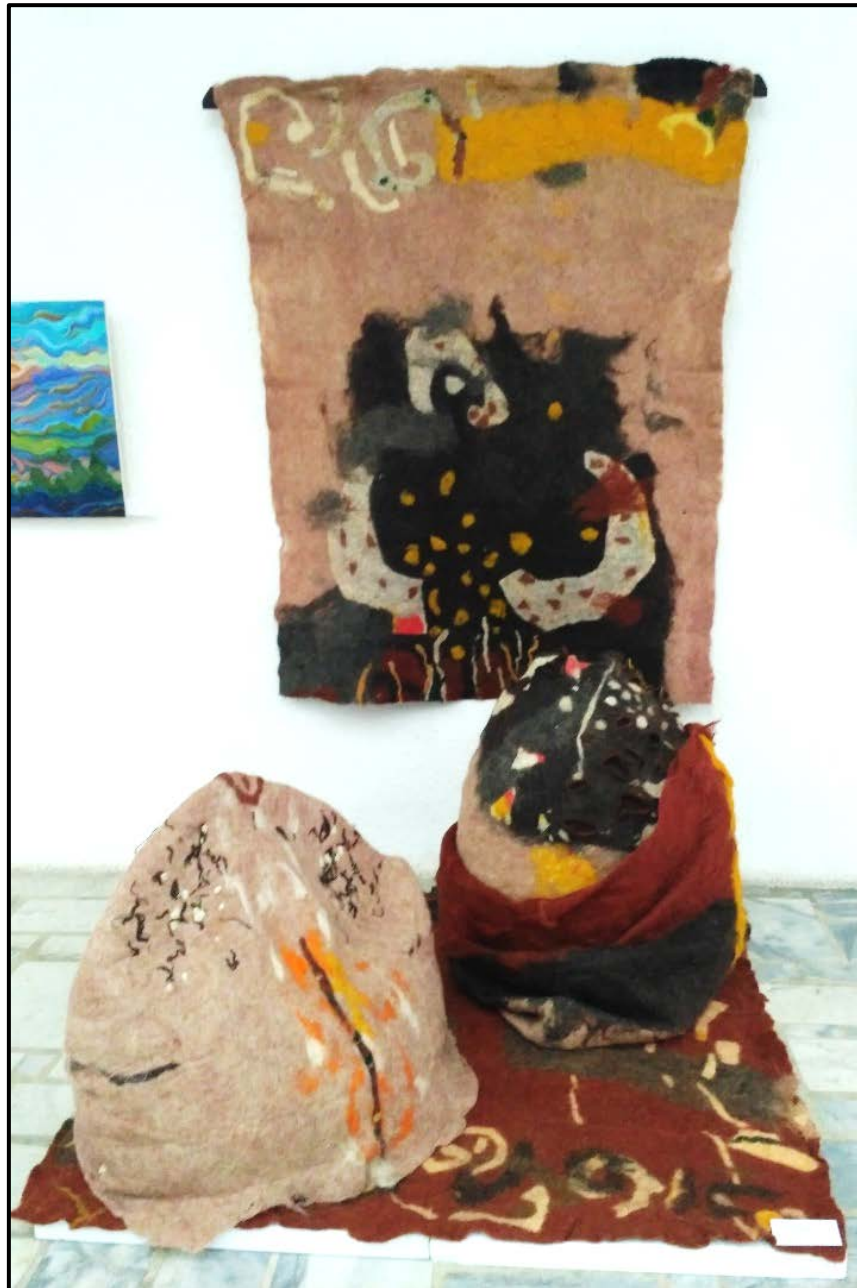

Fig. 2.31 Savițkaia-Baraghin Iarîna, *Autoportret, pâslă*, 2017

Există și o metodă de împâslire a obiectelor care inițial au fost tricotate. Pentru tricotare, de regulă, se alege lână merinos 100%, cu răsucire medie. Mai întâi, articolul este tricostat, iar mai apoi, pentru a-l piua, este spălat în mașină o dată sau de două ori. Pentru ca obiectul să-și păstreze forma, este bine să fie fixat pe un dispozitiv special pentru spălat.

Odată cu apariția uneltelor care au permis mecanizarea procesului de împâslire, au luat naștere noi tipuri de împâslire la ud – *nuno felting* și *Shibori*.

Nuno, în japoneză, înseamnă *stofă*. Această tehnică a fost elaborată în 1994 de către Polly Stirling, designer și pictoriță de textile din statul australian Noul Wales de Sud, în colaborare cu japoneza Sachiko Kotako. Ea constă în impregnarea pe pâslă a unei stofe (mătase, șifon, crepdeșin, in) cu o factură suficient de friabilă, pentru a facilita pătrunderea fibrelor de lână prin țesătura (Figura 2.32).

Fig.2.32 Fular din lână împâslită cu mătase

Nuno-pâsla este utilizată în special la confecționarea vestimentației, poșetelor, panourilor.

Tehnica *Shibori* este o varietate a tehnicii de împâslire la ud. Este o tehnică japoneză de creare a faldurilor și draperiilor (Figura 2.33).

Fig. 2.33 Tehnica shibori

Inițial, conform tehnicii de împâslire la ud, se realizează semifabricatul. Apoi, prin broșare și anexare a unor elemente volumetrice, este format decorul, care, ulterior, se fixează în procesul de împâslire (Figura 2.34, 2.35).

Fig.2.34 Ceaglei Daria, *Misterul nopții*, lucrare de licență, 2018, conducător artistic Savițkaia Felicia

Fig.2.35 Savițkaia-Baraghin Iarîna, *Cuib*, 2017

Designerii contemporani aplică diverse procedee de decorare a suprafețelor:

- încorporarea decorului;
- perforarea;
- aplicația. În calitate de material aplicativ pot servi și alte materiale, în afară de lână, stoffe, piele;
- uneori, se recurge la broderia pe pâslă, decorarea cu mărgelușe sau cu scoici;
- mai rar, se întâlnește pictura.

2.2. Tehnica împâslirii uscate

Pentru împâslirea uscată a lânii, pe etape, avem nevoie de lână netoarsă (cel mai bine se potrivește lână nescărmănată) și de ace speciale cu ghimpi (ace de fetruit).

Împâslirea (sau filțarea) uscată constă în încâlcirea firelor de lână între ele, până când se transformă în pâslă. Acele utilizate au secțiune triunghiulară sau pentagonală (formă de steluță).

Materialul este așezat pe un burete de spumă și încâlcit cu ajutorul acelor de fetruit. Baza articolului artizanal se confecționează uneori din vatelină acoperită cu lână.

Acul trebuie să fie ținut în poziție perpendiculară în raport cu obiectul. Procesul de confecționare a oricărui obiect din pâslă sau fetru începe cu un ac gros, care, mai apoi, treptat, se înlocuiește cu altele, mai subțiri.

Defectele de pe suprafața obiectului împâslit, precum rugozitățile, pot fi înlăturate cu ajutorul unor materiale adiționale.

Împâslirea uscată se aplică la confecționarea suvenirelor (insigne, brelocuri), accesoriilor (portofele, poșete, coperte pentru cărți), paltoanelor din pâslă, căciulilor etc (Figura 2.36, 2.37).

Fig. 2.36 Melc, împâslire pe uscat

Fig.2.37 Bufniță, împâslire pe uscat

2.3. Materiale și ustensile folosite în procesul de împâslire

Pentru procesul de împâslire este nevoie de lână, care poate fi omogenă și neomogenă. La rândul său, lâna omogenă se clasifică în lână fină, semifină și semigroasă, iar cea neomogenă – în groasă și semigroasă. De asemenea, contează mult grosimea lânii și alte calități ale ei. Există diferite varietăți de lână pentru împâslire, care au o mulțime de particularități.

Principalele tipuri de lână sunt *kardochos* și *banda cardată*.

Kardochosul este o lână de merinos australian, prelucrată într-un mod special (după structura sa, este o vată de lână). Se pretează minunat pentru împâslirea uscată, deoarece se bate foarte ușor cu acul și nu este nevoie de a înlătura „râurile” lânii, spre deosebire de banda cardată. De regulă, se folosește *kardochos* cu o grosime de circa 27 de microni. Gama de culori este foarte variată.

Banda cardată reprezintă o panglică din fibre de lână în formă dreaptă. Este mai puțin potrivită pentru împâslirea uscată, deoarece lâna trebuie înfoiată, apoi se încorporează decorul și se înlătură urmele de direcție ale fibrelor, dar ea este binevenită atunci când e nevoie de a obține fire lungi de lână sau de a împâsli părul unui obiect, smocurile din vârful urechilor etc. Gama de culori este, de asemenea, foarte variată.

Pentru a înfoia mai eficient lâna, sunt folosite perii și pieptene pentru animalele domestice.

Trebuie să menționăm că lâna fină este bine să fie folosită pentru straturile exterioare ale produsului, deoarece se bate mai greu și nu oferă volumul necesar. Avantajul ei constă în faptul că creează o suprafață netedă ideală, ce-a drept, depunând multă muncă și răbdare. Pentru confecționarea formei de bază a obiectului, poate fi utilizată o lână compactă, care se împâslește mai ușor și mărește volumul.

Uneori, se recurge și la unele șiretlicuri. La confecționarea unor obiecte

de proporții și volumetrice, se folosesc, pentru umplerea interiorului, *vatelină* și *sliver*.

Vatelina este împâslită cu ajutorul acului de fetruit sau răsucită prin înfășurarea cu ață obișnuită.

Sliverul reprezintă lănuri necurățate, care nu au fost vopsite și și-au păstrat culorile lor naturale. Este un material mai aspru, dar se împâslește foarte repede și ușor. Poate fi împâslit și cu un ac gros.

După ce a fost confecționată forma de bază a obiectului, pe suprafața lui începe să fie împâslit orice tip de lână obișnuită, care va fi la vedere, dar dacă ulterior se va dori să se facă obiectul mai pufos, cu ajutorul unui ac cu secțiune inversă, atunci, cert lucru, *vatelina* sau *sliverul* vor ieși la suprafață, ceea ce va deteriora și culoarea produsului.

Pentru împâslirea la ud și cea uscată, sunt necesare diverse materiale.

a. Materiale și ustensile pentru împâslirea uscată

Pentru *împâslirea uscată*, sunt necesare ace speciale cu ghimpi (ace pentru fetruit). La împlântarea unui astfel de ac în lână, firele se agață de ghimpi și se încălesc între ele.

Aceste ace au un mâner, suprafață de lucru (care are ghimpi) și vârful. Când acul este împlântat în lână, ghimpii agață firele de lână și le împing în interiorul produsului. În consecință, firele de lână se încălesc.

Acele se deosebesc după mai mulți parametri:

- lungimea (lungimea acului și lungimea suprafeței de lucru);
- grosimea. În funcție de grosime, acului i se atribuie un anumit număr. Sunt trei categorii de ace: groase, medii și subțiri. De regulă, lucrul începe cu ace groase (de exemplu, nr. 36). Deoarece acestea prind mai bine lâna și o încălesc, procesul de împâslire decurge mai repede. Acul gros însă lasă mai multe găuri, din care cauză suprafața nu este netedă. De aceea, acul

este înlocuit cu unul mai subțire (de exemplu, nr. 38). Etapa finală se efectuează cu un ac subțire (de exemplu, nr. 40, 42), care netezește suprafața pânzei. Deseori, se utilizează un singur ac, de grosime medie (de exemplu, nr. 38), pentru întreg procesul.

Acele se deosebesc între ele după secțiunea suprafeței de lucru, care poate fi:

- triunghiulară. Se folosește la începutul procesului de împâslire. Forma simplă a secțiunii asigură pătrunderea mai ușoară a acului în articol, accelerând procesul de împâslire. Acele groase cu secțiune triunghiulară se utilizează la începutul procesului; cele medii pot fi utilizate pe parcursul întregului proces; acele subțiri se folosesc la finalizarea produsului;

- triunghiulară răsucită. Se deosebește de acul simplu de fetruit prin faptul că suprafața de lucru este spiralată. Aceasta permite accelerarea procesului de împâslire. Acest fel de ac lasă găurele foarte mici. Se utilizează la finalizarea produsului;

- triunghiulară inversă. Se folosește în cazul când dorim să obținem un produs pufos. Acele au ghimpi plasați în poziție inversă și, ca urmare, firele de lână sunt trase în afară, și nu înăuntru;

- în formă de steluță. O asemenea secțiune permite o aglomerare mai eficientă a firelor de lână, datorită cantității și amplasării ghimpilor;

- în formă de steluță răsucită. Împâslirea cu un astfel de ac accelerează procesul tehnologic, deoarece dinții de pe axa răsucită sunt amplasați pe tot diametrul acului, și nu unul deasupra celuilalt, ca, de exemplu, în acele triunghiulare. Pe fiecare latură a acului sunt câte patru ghimpi; deci, în total, 16, și nu 8, ca la un ac obișnuit cu secțiunea „steluță”. Astfel, fiecare ghimpe este antrenat la maximum în procesul de împâslire. Mai mult chiar: datorită axei răsucite, urmele de ac nu sunt atât de vizibile;

- secțiunea crenelată. Este destinată pentru încorporarea unor fâșii

aparte în produsul împâslit (de exemplu, în capul unei jucării). Zimții se află pe vârful acului, ceea ce îi permite acestuia să lucreze doar la suprafața pânzei, fără a bătători lâna, doar fixând-o. Forma crenelată a acului nu permite pătrunderea ornamentului pe reversul produsului.

Pentru a ține mai comod acul în timpul lucrului, sunt folosite suporturi speciale. De asemenea, există suporturi care reunesc câteva ace (de la trei până la nouă), ceea ce permite a obține o productivitate mai mare. Un asemenea suport facilitează accelerarea procesului de confecționare a obiectelor de proporții mari.

La împâslire se recomandă a împlânta acul sub unghi drept. Această condiție poate fi încălcată, doar că, introducând acul sub un anumit unghi, trebuie să-l sustragem sub același unghi. În caz contrar, acul se poate frânge. Lucrând cu ace foarte ascuțite, manipulându-le foarte des, există riscul de a căpăta traume serioase. Trebuie să se lucreze foarte atent și cu grijă. Obiectul pentru împâslire nu se va ține pe brațe și nici pe o suprafață dură (de exemplu, pe masă).

În primul caz, vă puteți răni, iar în al doilea, veți strica suprafața mesei și, cu siguranță, veți frânge acul.

Pentru a vă asigura securitatea personală și a locului de muncă, trebuie să folosiți un suport. Cel mai simplu suport poate fi un burete pentru veselă (burete de spumă) sau pentru spălat automobilul. Dezavantajul acestui obiect constă în faptul că lâna se împlântă în burete, din care cauză produsul trebuie piuat și pe partea dorsală de câteva ori, până când fibrele se vor aglomera în măsura necesară. De asemenea, buretele se fărâmițează la o utilizare îndelungată.

În prezent, se găsește în vânzare un model novator de suport – perie-saltea. Aceste perii au peri dintr-un polimer foarte aspru.

Ultima invenție în domeniu sunt suporturile din pâslă Efco.

b. Materiale și ustensile pentru împâslirea la ud

Materiale consumabile: lână merinos, așa-numita bandă cardată (scărmănată). Acesta este principalul tip de lână, folosit pentru împâslire. Lâna merinos se distinge prin grosimea firului și moliciune.

Pentru confecționarea articolelor din lână, pot fi folosite, de asemenea, și sliver, vatelină, vată, alte tipuri de lână pentru umplutură. Pentru decorarea articolelor sunt utilizate mătăsuri, poliester, diverse ațe și fibre decorative.

Întrebări și subiecte de problematizare

- Ce este pâsla sau împâslirea?
- În ce constă procesul tehnologic la împâslirea la ud?
- În ce constă procesul tehnologic la împâslirea uscată ?
- Ce materiale și ustensile sunt folosite?

Teme-sarcini pentru lucrul practic

Tema: *Panou decorativ. Tehnica împâslirii ude, asociat cu împâslirea pe uscat*

Scopul:

- să descrie procesul tehnologic al tehnicilor de împâslire;
- să analizeze capacitățile de racordare a intenției compoziționale la posibilitatea materialelor textile și limitele impuse de tehnicile de împâslire;
- să cunoască posibilitățile procesului tehnologic modern și clasic;
- să aplice tehnicile de împâslire în mod creativ.

Sarcina:

1. Crearea compoziției *Panou decorativ*.

2. Executarea procesului de împâslire (Transformarea elementelor de limbaj plastic în simbioza dintre idee și concepție artistică în tehnica de împâslire. Calitățile expresive ale materialelor textile în interacțiunea dintre textură, culoare. Unitatea cromatică. Modalitățile de organizare și subordonare a elementelor într-un sistem echilibrat și armonios).

Studentul trebuie să-și formeze:

- competențe cognitive (tehnice și profesionale);
- competențe afectiv-valorice și abilități practice în tehnicile de împâslire;
- capacitatea de a selecta mijloacele artistice și tehnice potrivite cu transpunerea conceptului inițial;
- competențe de a transpune în material proiecte textile în tehnicile împâslirii;
- competențe de a armoniza compoziția într-o formă unitară în tehnica împâslirii;
- competențe de a crea.

Materiale: lână, mătase.

Dimensiunea lucrării: 80x80 cm

Pentru ușurarea lucrului, în fazele incipiente ale procesului tehnologic, este folosită deseori o mașină de șlefuit cu vibrații.

Recomandare: executând cartonul compoziției, pe care dorim să-l folosim în tehnicile de împâslire, trebuie să ținem cont de faptul că în procesul de împâslire produsul se va contracta cu 30-40%.

Concluzie

La specialitatea *Tapiserie*, instruirea are caracter evolutiv: însușirea abilităților de lucru în tehnica împâslirii se îmbina cu dezvoltarea calităților artistice individuale.

Familiarizarea cu tehnica împâslirii nu se limitează doar la însușirea abilităților tehnice; este importantă formarea la studenți a capacității de delimitare a limbajului artistic de cel imaginativ. Împâslirea lucrărilor după propriile compoziții se îmbină cu studierea specificului limbajului decorativ, a particularităților expresive ale tehnicilor.

În suportul de curs sunt oferite indicații practice care permit evitarea mai multor greșeli la executarea lucrărilor în tehnicile împâslirii. Sunt prezentate lucrări ale studenților, care completează organic expunerea materialului didactic cu ilustrații ce constituie exemple elocvente ale acestei tehnicii.

Din cele expuse mai sus, putem conchide că tehnologia de confecționare a articolelor din pâslă practic nu se deosebește de meșteșugul popular. Procedeele artistice de ornamentare le imită pe cele tradiționale, deosebindu-se doar prin stilistica motivelor și materialele contemporane folosite. Toate articolele se evidențiază prin abordarea creativă, structurile neobișnuite și efectele novatoare. Designerii contemporani aleg pentru lucrările lor cele mai rapide metode de obținere a celor mai impresionante decoruri pe suprafața pâslei. În același timp, conturul produsului se creează prin formarea volumetrică a articolului, dar se păstrează datorită aglomerării mecanice a fibrelor de lână. Ca urmare, articolele contemporane cuceresc prin originalitatea lor exterioară.

Bibliografie selectivă

1. GIMBUTAS, M. *Civilizația Marii Zeițe și sosirea cavalerilor războinici*, București: Universul, 1997.
2. MANSUELLI, G. *Civilizațiile Europei Vechi*, București: Universul, 1978.
3. SAVIȚKAIA-BARAGHIN, I. *Linia – element de limbaj plastic: Suport de curs la disciplina "Bazele compoziției"*. Chișinău: Primex-Com, 2016.
4. SAVIȚKAIA-BARAGHIN, I. *Stilizare: Suport de curs la disciplina "Bazele compoziției"*. Chișinău: Primex-Com, 2016.
5. SAVIȚKAIA-BARAGHIN, I. *Stilizarea naturii statice: Suport de curs la disciplina "Bazele compoziției"*. Chișinău: Primex-Com, 2016.
6. SAVIȚKAIA-BARAGHIN, I. *Tiparul înalt: Suport de curs la disciplina "Lucrul în material"*. Chișinău: Primex-Com, 2016.
7. SAVIȚKAIA-BARAGHIN, I. *Natura statică în tehnica acuarelei: Suport metodic la disciplina "Pictura"*. Chișinău: Primex-Com, 2016.
8. SAVIȚKAIA-BARAGHIN, I. *Peisajul în plein-air: Suport metodic la disciplina "Practica de inițiere"*. Chișinău: Primex-Com, 2016.
9. SAVIȚKAIA-BARAGHIN, I. *Elemente ale limbajului plastic: linia , punctul, pata: Suport metodic la disciplina "Bazele compoziției"*. Chișinău: Primex-Com, 2016.
10. SAVIȚKAIA-BARAGHIN, I. *Organizarea câmpului compozițional: Suport metodic la disciplina "Bazele compoziției"*. Chișinău: Primex-Com, 2016.
11. SAVIȚKAIA-BARAGHIN, I. *Simetria și asimetria Suport metodic la disciplina "Bazele compoziției"*. Chișinău: Primex-Com, 2017.

12. SAVIȚKAIA-BARAGHIN, I. *Arta gravurii în epoca modernă din Basarabia anilor 1900-1940: Suport metodic la disciplina “Cultura tradițiilor în Moldova”*. Chișinău: Primex-Com, 2017.
13. SAVIȚKAIA-BARAGHIN, I. *Arta gravurii din perioada postbelică. Anii 1945-2000: Suport metodic la disciplina “Cultura tradițiilor în Moldova”*. Chișinău: Primex-Com, 2017.
14. КАГАН, М. *Мифология искусства*, Москва: Искусство, 1972.
15. КОКАРЕВА, И. *Живописный войлок: Техника. Приемы. Изделия*, Москва: АСТ-Пресс, 2011.
16. ЛОГВИНЕНКО, Г. *Декоративная композиция: учебное пособие для вузов*, Москва: ГИЦ, Владос, 2005.
17. ШИНКОВСКАЯ, К. *Вещи из войлока*, Москва: АСТ-Пресс, 2008.
18. ШИНКОВСКАЯ, К. *Художественный войлок. Мастер-класс*, Москва, АСТ-пресс, 2010.